

*tapis* oriental l'herba marina / per les fondes transparències apareix / ---», Costa (*Costa Brava de Mallorca*, v. 33).

Semblants al cat. són l'oc. *tapit* i el fr. ant. *tapiz*, tots dos des del S. XII; l'oc. *tapit* abunda des del XIII, i abans sembla haver-hi un parell de casos de *tapis* (JRudel, *G. de Rossilhon*, Rayn. v, 303; Appel, *Chrest.*), però és possible, no ben segur, que en ells es tracti de la -s del cas subjecte, sing. i pl. complement, que es va soldar amb l'arrel del mot, i així foren ben equivalents de la catalana. En grec *ταπήτιον* és diminutiu del gr. clàssic *τάπης*, -ητος, que en temps bizantins reduí -ήτιον a -ίτι. En grec es creu que és d'origen indoeuropeu, però manllevat de l'irani (Pok., *IEW*, 1063), i que la forma llatina *tapēte* és manllevada del grec; del llatí, com a semicultismes surten l'it. *tappeto* i el cast. *tapete*. *Tapet* en català és en realitat un castellanisme, i ben innecessari (en lloc de *cobretaula*), com ho prova ja el fet que generalment es deia *tapēte* i la forma descastellanitzada *tapet* feia i fa riure com a equivocac; altrament de *tapet* no n'hi ha més testimonis que els que van en baix llatí, i els recents descastellanitzats (fora d'algun de suspecte de c. 1500).

DERIV.: *Tapissar* [Lab. 1840] o *entapissar* [DTO. 1670; Pseudo-Boades, Ag., 284]. Aquella sembla ser la forma predominant, tant en cat. central com a Mall.: «la cambreta de Na Dolça era de color rosat, el llit de nacre y els mobles de plata fina esmaltada, *tapissats* de domàs rosa, com les cortines y el cobri-cel». *Entapissar* s'ha usat sobretot en el sentit de 'encatificar' o 'formar el sòl, sostrar', que denota influència francesa (fr. *tapis* 'catifa'): «ja l'anyell delitós, ab quatre passos, / de bardissa en bardissa, / assaboreix la jonsa que *entapissa* / mes dues contrades pariones», *Ath.*, *Lesbos* (VII, 14.12). Però Verdaguer també usava la variant sense prefix, almenys quan hi havia matís extensiu, de 'cobrir parets a intervals espessos': «les persentalles que *tapicen* les parets del santuari», 1901 (*Prosa Florida*, B. P. Av. 22.10). *Desentapissar*, *Atapissar*.

*Tapissot*, mena de pèsol, V. *pèsol*; mineral, V. *tapàs*.

*Tapit*, V. *tapis* i *tapàs* *Tapó*, V. *tap* *Tapó*, V. *talp* *Tapoc*, V. *tampoc* (TANT) *Tapolar*, V. *topar* *Tapollar*, corrupció de *patollar* *Taponar*, V. *tap*

TAPSIA, pres del ll. *thapsia*, i aquest del gr. *θαψία* id. □ 1.<sup>a</sup> doc.: Lab. 1840.

*Tapús*, *tapussat*, V. *tap* *Taquer*, V. *tac*, *taca* *Taquí*, V. *tacany* i *tac*

TAQUI-, primer element de compostos savis, pres del gr. *ταχύς* 'ràpid'. *Taquiografia*: el nostre gran filòleg, toponomasta i hellenista, Josep Balari, havia de completar el sou mesquí de catedràtic universitari, ensenyant taquiografia: Coromines en fou aprofitat alumne, que de molt li serví quan el tancaren al Castell; i ja abans (1888) féu exclamar a una de les patums que

ens enviava l'Estat explotador: «el dimoni s'ha ficat en aquesta classe, i sap *taquiografia!*», com sigui que l'escriptor el posà en descobert reproduint-ne els ridícul i fanàtics discursos en un diari. *Taquiogràfic*, *taquiograf* [Lab. 1840, -fo]; *taquiografiar*.

Altres compostos de l'adjectiu grec. *Taquicàrdia*, amb *καρδία* 'cor'. *Taquimetria*, *taquímètre*, *taquimètric*. *Taquimecanografia*, -ògraf, -fa, o abreujat *taquimeca*.

TAQUILLA, pres del cast. *taquilla*, diminutiu de TACA, de l'àr. *tāqa* 'finestra' (DCEC/DECH). A la documentació que ja dono allà de l'àr. *tāqa*, es pot afegir que el valencià Abendjobair (c. 1200) usa *tāq* 'finestra' en el seu viatge a la Meca (De Goeje, *Selections of Arabic Geogr. Lit.*, p. 463, cf. p. 105).

DERIV.: *Taquiller*, -era. *Taquillatge*.

*Taquimeca*, *taquimecanografia*, *taquimetria*, V. *taqui-* *Taquinada*, *taquinejar*, *taquineria*, V. *tacany*

TARA, 'part del pes que es rebaixa': de l'àrab; probablement de *tārah*, forma vulgar en lloc de *tarb* 'deducció, subtracció, descompte'. □ 1.<sup>a</sup> doc.: 1271.

El significat més antic és, en termes comercials, 'allò que cal descomptar del pes brut'. El que veiem ja en la tarifa dels corredors barcelonins, de 1271, on *donar tara* deu voler dir 'descomptar del pes de la mercaderia, per a efectes de la comissió a cobrar, la part de poca qualitat'; en la llista del que es paga per cada article: «§ 38 --- jarra d'oli e de tunyina, 1 meaylla de corredures del comprador e ---; § 391 la carga de la gala [veg. iv, 274b33]: 6 diners de (etc.) e no-s deixa triar, pus sia aytal com la mostra, ne donar tara; § 40 lo quintar de ---» (*EntreDL* I, 157). «Tot hom --- haja a donar, com vendrà lana a pes de quintar en Bna. dues lliures de tara, per cascan quintar de lana sutze, d'on que sia, e semblant haja a fer del menor pes», Ordinacions de 1387 dels fabricants de drap de Bna. (CoDoACA VIII, 260.9=XL, 298); i veg.-ne d'altres cites de 1383 i 1403 en *AlcM*, § 1.

D'aquí passa a designar la imperfecció mateixa o defecte que hom troba en la mercaderia, com ho veiem ja en les ordinacions anàloges de 1383, on es lleigeix primer, en l'acc. anterior que el qui vengui llana sutza «haje a dar, axí com és acostumat, per cascan quintar, de tara, 2 lliures ---», però després ja sembla significar el defecte: «si en lo dit drap haurà, de falta de perayre o de moliner o --- que aquell damnatge sia satisfet a aquell de qui serà lo drap, a coneguda dels --- prohòmens --- d'aquell ofici de qui serà la mal feytura; e si en lo dit drap haurà tara de un sòlido, que la dita bolla hagen a posar --- après de la faxa, luny un quart de palm; e si y haurà de tara més, per cascan sou que-y haurà de tara, degen posar la dita bolla --- e si --- haurà de tara més de 21 sol., que en aquella no degen posar la bolla, ans degen levar de aquella un troç ---» (CoDoACA XL, 260, 267.8f.). És ben clar, en el següent, que designa la part defectuosa en la mercaderia: «Una caixa de coral qui pesava, net de totes